

Inklusion af studerende med handicap på videregående uddannelser

Kontekst

Nærværende politikpapir er udarbejdet af Sammenslutningen af Unge Med Handicap på baggrund af Ekspertcampen, afholdt d. 14. maj 2013 med følgende deltagere:

- Willy Aastrup, Chef Advisor ved Aarhus Universitet
- Mads Brix Baulund, Formand for Sammenslutningen af Unge Med Handicap
- Søren Bork, Udvikling og HR ved VIA University College
- John Callisen, Afdelingschef ved Copenhagen Business Academy Valby
- Jens Henrik Thulesen Dahl, MF, Ordfører for videnskab og forskning
- Bjarne Lundager Jensen, Vicedirektør ved Tænketanken DEA
- Karen Il Wol Knudsen, Konsulent ved Danske Handicaporganisationer
- Sten Kruse-Blinkenberg, Direktør ved Studenterrådgivningen
- Louise Lindhardt, Projektleder ved Rådgivnings- og udviklingscenter for autister i uddannelse og arbejde
- Peter Mikkelsen, tidligere studerende med handicap
- Claus Nielsen, Studiechef ved Københavns Universitet
- Nicolai Kragh Petersen, Professionshøjskoleledelse ved Professionshøjskolen Metropol

Baggrund

Regeringen arbejder for et mål om, at 60 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse¹. Samtidig er vi i en tid, hvor der er et øget fokus på, at borgere ikke blot skal være passive modtagere af en ydelse, men bidrage aktivt til samfundet og velfærdsstaten. Unge med handicap ser sig selv som en aktiv og bidragende del af dette samfund. Inklusion på de videregående uddannelser er en væsentlig forudsætning for, at dette bliver til virkelighed, og samtidig en udfordring i en virkelighed hvor uddannelsesinstitutionerne er under stigende pres for, at flere studerende gennemfører, mens midlerne bliver færre.

Overordnet tilgang til inklusion

Handicap er et grundvilkår for de studerende, som har en funktionsnedsættelse. Samtidig er mange af de udfordringer, som studerende med handicap oplever, ikke særlige for studerende med handicap men generelle for rigtig mange studerende, der kan have sociale vanskeligheder eller udfordringer med at leve et ungdomsliv. Mange udfordringer omkring inklusion af studerende med handicap skriver sig ind i helt overordnede og generelle diskussioner af, hvordan det danske uddannelsessystem skal være indrettet. Der er således et innovationspotentiale i at udvikle nye løsninger, som også kan komme studerende med handicap til gode.

Vi ønsker at inklusionen af studerende med handicap finder sted i nogle faste strukturer, sådan som det foregår i dag, men med større mulighed for fleksible løsninger for den enkelte, hvis der er behov for det. Vi anerkender, at mennesker er forskellige – både de mennesker, som studerende med handicap møder på deres uddannelsesinstitution – og de studerende med handicap selv, som kan have forskellige behov og personlige tilgange til deres handicap.

¹ "Et Danmark der står sammen", Regeringsgrundlag 2011 s. 16

Uddannelsesinstitutionerne er nøglen

Vi ser fremtidens inklusion af studerende med handicap som uddannelsesinstitutionernes ansvar. Der er studerende med handicap ude på uddannelsesinstitutionerne, som har kvalificeret sig til at blive optaget, og derfor står uddannelsesinstitutionerne allerede i dag med opgaven. Vi ønsker os en præcisering af ansvaret for inklusion af studerende med handicap i de udviklingskontrakter, som indgås med de videregående uddannelsesinstitutioner. Med ansvaret følger en forpligtelse til at levere varen.

Ansvar ligger bedst på uddannelsesinstitutionerne, fordi det er dem, der har mulighed for at gå ned i de konkrete udfordringer og løse dem, uden at skabe unødigt bureaukrati. Ansvar handler om at opbygge kompetencer og specialviden indenfor uddannelsessektoren, således at effektiviteten i løsningen af udfordringerne øges. En måde at gøre dette er, at decentralisere den specialpædagogiske støtte, sådan at både midler og bemyndigelse varetages af de enkelte uddannelsesinstitutioner. Samtidig er det langsigtede mål at udvikle og designe uddannelsesinstitutionerne til at kunne rumme alle, og dermed overflødig gøre nogle af de behov for kompensation, som eksisterer i dag.

Pædagogikken i fokus

En helt central udfordring for de videregående uddannelser bredt set, er de videregående uddannelsers pædagogik, vidensforståelse og didaktik. Der er brug for mere tidssvarende undervisningsmetoder, således at der sikres en optimal faglighed blandt de mangfoldige studerende, som udgør realiteten på uddannelserne i dag. En sådan udvikling af pædagogikken kan understøtte social inklusion, herunder også løse udfordringer for studerende med handicap, og måske overflødig gøre en del af den kompensation, som der er behov for i dag. En måde at arbejde med det pædagogiske fokus, er at skabe større prestige i undervisningsopgaven blandt undervisere på de videregående uddannelser.

Øget viden på området

Som supplement til decentraliseringen af ansvaret ønsker vi os, at ministeriet påtager sig at skabe større viden om området via dokumentation og analyse, eksempelvis via etablering af et videnscenter. Der mangler evidens for, hvordan en uddannelsesinstitution skal se ud for bedst muligt at inkludere studerende med handicap.

Næste skridt – når rammerne er på plads

Det er væsentligt at arbejde med rammerne for inklusion af studerende med handicap, da dette er en forudsætning for, at de studerende overhovedet kan indgå i uddannelsen. Når disse rammer er på plads, er alle barrierer dog ikke ryddet af vejen. De studerende med handicap selv kan have forskellige udfordringer med og tilgange til identiteten som person med handicap, og dette kan have stor betydning for, hvilke udfordringer man oplever i sit studie. Vi mener, at studerende med handicap har et ansvar selv for at være åbne omkring eget handicap. Spørgsmålet er, hvordan vi arbejder med at tydeliggøre disse forventninger til studerende med handicap, og støtter dem til at udvikle deres selvforståelse til gavn for både dem selv og relationen til uddannelsesinstitutionen.

Den sociale bevidsthed blandt de medstuderende kan ligeledes udgøre en barriere. Mangel på oplysning omkring handicap kan betyde, at de studerende med handicap ikke oplever, at der bliver taget hensyn i det daglige. Det gælder særligt studerende med psykiske handicap, som har sværere ved at fortælle om deres handicap til deres medstuderende på grund af tabu og usikkerhed. Dette er ligeledes en barriere, som der er brug for at udvikle metoder til, hvordan vi arbejder videre med.

Invitation til dialog

Vi ser løsningen af disse udfordringer som et vigtigt skridt i retning af øget inklusion af studerende med handicap på de videregående uddannelser, og inviterer ministeren for forskning, innovation og videregående uddannelser til en dialog omkring mulige løsningsforslag.